

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quęstio secunda. Vtrum proprietates relatiuę sint in essentia & personis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

38 Contra praedicta tamen videntur esse quaedam auctoritates sanctorum. Dicit enim Hilarius. 3. de trin. q. non humano modo ex compositis Deus est vt in eo aliud sit quod ab eo habetur, & aliud sit ipse qui habet. Itē Boetius pri. de trin. ait, nihil in deo aliud praeter illud quod est neq. enim subiectum fieri potest. Item Aug. 17. de trin. dicit q. sic habetur in natura vnusquisque trium, vt qui habet, hoc fit quod habet. Et Isidorus dicit quod Deus simpliciter dicitur, quia non aliud est ipse, & aliud quod in ipso est, ex quibus auctoritatibus videtur haberi quod nulla sit realis differentia inter essentiam & relationes quas habet.

39 Ad haec omnia & consimilia dicendum q. omnes istae auctoritates intelliguntur de absolutis quae nullo modo differunt ab essentia nisi secundum rationes, relationes autē differunt ex natura rei, saltem secundum quid & cū determinatione alicuius trium praedictorum modo rum, vnde Aug. 17. exponens. n. de trin. illud quod ipse & alii sancti dicunt ait in quo ad semetipsum dicitur Deus & non ad alterum, hoc est quod habet sicut ad semetipsum dicitur vnus habendo vitam, & eadem vita ipse est. Illa autē sunt absoluta in quibus ad semetipsum dicitur Deus & non ad alterum, & haec expositio non solum habetur expresse ex dicto iam allegato, sed etiā concordat his quae dicta sunt prius, videlicet q. relatio vt relatio est non est quod habetur vel quod inhæret, quia nō est quod sed cuius, vnde pater in quantum pater non est quod nec qualis nec quantus sed cuius, pater enim in quantum pater non est nisi filii, quia non est pater nisi filii, & ideo praedictae auctoritates non intelliguntur de relationibus. Et si dictae auctoritates intelliguntur de relationibus, nihilominus non sunt contra praedeterminata, quia dato q. essentia sit idem quod relatio ab eis habita, non tamen sunt idem adaequatē & conuertibiliter, aut si sunt idem identice non tamē idem sunt formaliter, quia differunt sicut res & modus habendi rē prout in praecedentibus extitit declaratum & cum haec differentia sit ex natura rei circumscripto omni actu rationis necesse est dicere quod sit aliquo modo realiter, & qui negant hoc, videntur clare incidere in haeresim Sabellianam, quia impossibile est saluare quod paternitas & filiatio differant realiter inter se & non differant ab essentia ex natura rei, & sic realiter, in hoc quod essentia est formaliter in qualibet persona per quam quelibet est Deus formaliter, & paternitas vel filiatio nō est in qualibet persona formaliter, alioquin quaelibet persona esset formaliter pater & filius, et sic periret distinctio personarum sicut posuit Sabellius.

QVÆSTIO SECVNDA.

Vtrum proprietates relatiue sint in essentia & in personis.

Secundo quaeritur vtrum proprietates relatiue sint in essentia & in personis. Et videtur q. non, quia omne quod est in aliquo est in eo secundum aliquem modum essendi in, sed nullus illorum modorum essendi in qui determinatur a Philo. 4. Phys. potest assignari vel conuenire modo quo proprietates dicuntur in essentia vel in personis, ergo &c.

2 Item omne illud in quo est relatio refertur, sed essentia diuina non refertur, ergo ad minus in essentia non est relatio.

3 SED CONTRA. quod enim in personis sint relationes patet per auctoritatem Greg. qui dicit quod in personis proprietates, & in essentia vnitas, quod autē sint in essentia probatur, quia in diuinis nō sunt nisi duo praedicamenta, scilicet substantia & relatio, cum ergo haec nō sint seorsum oportet quod vel substantia sit in relatione quod est absurdum dicere, vel q. relatio sit in substantia vel in essentia.

4 RESPONSIO. Videnda sunt tria. Primum est quod proprietates sunt tam in essentia quam in personis. Secundum per quem modum sunt in eis. Tertium erit in quo sint per prius, vtrum in essentia an in personis vel e conuerso.

5 QVANTVM ad primum sciendum est quod relationes sunt in personis & in essentia. De personis patet

duplitter. Primo sic, nihil constituitur formaliter nisi per aliquid in eo existens, sed personae constituntur formaliter per relationes diuinas vt probatum fuit supra, ergo relationes sunt in personis. Secundo sic, nihil refertur realiter nisi per id quod est in ipso, quod enim refertur solum per id quod est in altero refertur tantum secundum rationem, vt patet de scibili, sed personae diuinae referuntur realiter, ergo in ipsis sunt reales relationes, & haec ratio probat generaliter de omnibus relationibus, sed prima tantum de personalibus. Quod autem sint in essentia patet sic, omnis relatio est in supposito relato mediante aliquo absoluto quod est fundamentum relationis, omnis enim modus essendi siue in se siue in alio siue ad aliud requirit naturam absolutam in qua fundatur & mediante qua conueniat cuiuscunq. conuenit, sed in supposito diuino nihil est absolutum nisi essentia, ergo relatio est in supposito diuino mediante essentia, si sic ergo est in essentia, quia eius est fundamentum.

6 QVANTVM ad secundum, scilicet ad quem modum essendi reducatur. Sciendum secundum Hilari. q. comparatio terrenorum ad diuina nulla est, vnde proprie loquendo modus quo relationes sunt in personis vel in essentia non est aliquis illorum qui enumeratur a Philo. 4. Physic. reduci tamen potest secundum aliquam similitudinem sic. Modus enim quo relatio est in essentia reduci potest ad illum modum quo sanitas est in calidis & frigidis, est enim in eis sicut in fundamento, dicit enim commensurationem eorum debitam, sed in animali est sicut in subiecto, potest & reduci ad illum modum quo forma est in materia quantum ad aliquid, quia quoadcunq. aliquid est constitutum ex pluribus oportet q. vnum eorum se habeat aliquo modo ad alterum sicut forma ad materiam, sed persona constituitur ex essentia & relatione. Et ideo secundum nostrum modum intelligendi relatio se habet ad essentiam aliquo modo sicut forma ad materiam, multum tamen est hic de dissimilitudine.

7 De modo autem quo relatio est in persona. Sciendum quod quaedam sunt relationes personales sicut paternitas, filiatio, & spiratio passiva seu processio, & haec sunt in personis sicut rationale in homine, & omnino differentia specifica in specie qua constituit. Istae enim formaliter constitunt personas et distinguunt. Aliae sunt proprietates relatiue sed non personales, vt spiratio communis & innascibilitas & haec sunt in personis modo quo accidens dicitur esse in supposito eo q. tales intelliguntur aduenire suppositis iam constitutis, & in hoc habent aliquem modum accidentis quod aduenit rei post suum completum esse.

8 QVANTVM ad tertium sciendum quod relationes non sunt per prius in essentia quam in diuinis personis, neq. secundum rem neq. secundum rationem, non secundum rem, quia sic in diuinis nihil est prius aut posterius, neq. secundum rationem vel secundum modum intelligendi, quia impossibile est principia intrinseca alicuius rei praetelligere vt vnita ante constitutum ex talibus principiis, nec e conuerso, quia constitutum dicit terminum vnionis eorum ex quibus constituitur, impossibile autē est intelligere q. vnio sit facta, & terminus vnionis non sit acquisitus nec e conuerso, sed relatio & essentia sunt constituenta personam, ergo impossibile est praetelligere relationem in essentia antequam intelligatur persona constituta: sed necessario simul intelligitur vtrunq. Vel potest sic formari ratio, impossibile est quod aliqua intelligatur vt vnita & non intelligatur ex eis factum aliquid vnū, quia omnis vnio tendit ad vnū propter quod nō terminatur nisi habito vno, sed quicunq. intelligit relationem in essentia intelligit relationem & essentiam vt vnitam, ergo necessario simul intelligit aliquid vnū constitutum ex eis, illud autē non est nisi persona, quare &c. Et declaratur hoc per simile. sicut enim in materialibus suppositum dicit aliquid constitutum ex materia & forma, sic in diuinis persona dicit quid constitutum ex essentia & proprietate relatiua quasi ex materia & forma, sed impossibile est intelligere formam in materia nisi cointelligendo constitutum, nec constitutum nisi cointelligendo partes in constituto, quare &c. Minor declaratur, quia impossibile est intelligere

compositionem nisi intelligendo compositum, nec compositum nisi intelligendo in ipso partes quarum vnione ipsum est compositum, ideo &c. Notandum qd si relatio cum suo fundamento adueniret supposito iam confuturo vt in creaturis, tunc relatio prius esset in fundamento quam in supposito.

9 AD primum argumentum patet solutio ex dictis.

10 Ad secundum dicendum qd omne illud in quo est relatio sicut in supposito relato illud refertur, non autem illud in quo est tantum vt in fundamento, relationes autem sunt in essentia sicut in fundamento solum, in personis autem sunt sicut in suppositis, & ideo sole personæ referuntur & per consequens distinguuntur non autem essentia, & hoc est quod dicit Damascenus, quod proprietates sunt characteristicæ .i. determinatiuæ & distinctiuæ hypostaseos .i. personarum non autem essentia.

DISTINCTIO XXXIII.

Sententia huius distinctionis in generali & speciali.

PRÆdictis autem adiciendum. Superius Magister comparauit proprietates ad essentiam & personas, & hic verò comparat essentiam & personas adinuicem. Et diuiditur in tres. Primum determinat suum intentum. Secundò incidenter determinat de nominibus translatis. Tertiò imponit tractatui de trinitate & vnitate ad finem. Secunda ibi, Præterea sciendum est. Tertia ibi, de sacramento vnitatis. Prima diuiditur in quatuor. Primum comparat essentiam & personam quantum ad identitatem. Secundò quantum ad prædicandi modum. Tertiò subiungit quo modo communia in diuinis possunt appropriari, & ponit appropriationis rationem. Quartò incidenter determinat de quodam nomine cõmuni. Secunda ibi, hic considerandum. Tertia ibi, Ex prædictis constat. Quarta ibi, sed non est prætermittendum. Prima diuiditur in tres. Primum ponit quorundam errorem. Secundò confirmat. Tertiò soluit. Secunda ibi, si enim inquit. Tertia ibi, hic quidam dicunt. Et vitima diuiditur in tres. Primum respondet ad auctoritatem. Secundò responsonem confirmat. Tertiò respondet ad rationem in contrarium adductam. Secunda ibi, non ergo secundum corporale. Tertia ibi, nec tamen differentem. Hæc est diuisio literæ in generali.

2 IN speciali verò sic procedit & proponit primo qd quidã dixerunt essentiam & personam nõ esse idem. Postea confirmat hoc dictũ, si enim eadem essentia esset pater & filius, ergo eadem res generat & generatur, ad hæc facit autoritas Hila. dicentis qd res naturæ & natura non sunt eadem vel idem, sed diuina persona est res naturæ, essentia autem dicitur ipsa natura, ergo differunt. Respondet qd verbum Hilarij est intelligendum in creaturis non in diuinis. Postea confirmat hæc in diuinis secundũ Hilarij, res naturæ idem est quod natura scilicet natura ad existens res naturæ pater & filius est ipsa diuina natura, ipse enim Hilarius dicit qd Deus non est aliud ab his quæ sibi insunt, id est, ab attributis & personis, est tamẽ aliud ab his quæ sibi nõ insunt, id est, a creaturis. Deinde respondet ad rationem dicens qd secundum rationem essentia & hypostasis differunt, & quod generas & generatũ conueniunt in substantia non tamen in personalitate. Postea querit cum tres personæ dicitur vna essentia & vnus deus vtrum sicut dicitur vna essentia trium personarũ & tres tamen personæ vnus essentia, ita posset dici vnus Deus trium personarum vel tres personæ vnus Dei. Et respondet quod non, quia sic significatur Deus in aliqua habitu dine principij respectu personarũ, nec est simile de essentia quia est alius modus significandi nomine Dei, & alius nomine essentia. Postea subdit qd potentia, sapientia, bonitas, sunt communia in diuinis, appropriantur tamen aliquibus personis, potentia enim appropriatur patri, quia in creaturis patres solent infirmi, sapientia appropriatur filio, quia in creaturis propter iuuentutẽ solent esse ignorantes. Bonitas verò appropriatur spiritui sancto, quia spiritus inflammatorum & tumorem dicit in creaturis, unde per contrarium hoc dicitur in diuinis. Postea dicit qd hoc nomẽ homouision ab antiquis primo fuit cõcessum, tandem propter malum intellectum fuit damnatum, sed finaliter propter veritatem rei fuit receptum. Postea dicit

quod de nominibus translatis nõ vult aliquid dicere, nisi qd assignata est ratio secundum quod transferri videntur. Vitimo dicit se insufficienter determinasse de sacramento trinitatis & vnitatis diuina, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum suppositum & natura differant realiter in creaturis.

Calet. 3. q. 4. ar. 2. Hen. quodl. 4. q. 3. cap. 3. d. 5. q. 3.

CIRCA distinctionem istam queritur de tribus principaliter. Primum est de comparatione personæ ad essentiam ad essentiam diuinam. Secundum est vtrum cõuenienter dicatur qd sint tres personæ vnus essentia. Tertium est de nominibus translatis. Quantum ad primum sciendum est qd cum persona comparatur ad essentiam sicut suppositum ad naturam. Primum queritur de comparatione suppositi ad naturam in creaturis quæ sunt nobis notiores. Et secundo de comparatione personæ ad essentiam in diuinis. Ad primum sic proceditur & arguitur qd suppositum & natura differant realiter in creaturis, quia illa quorum vni attribuitur aliquid reale quod non attribuitur alteri differunt realiter, sed natura & suppositum in creaturis sunt huiusmodi, quia supposito attribuitur agere non tamen naturæ, ergo differunt realiter.

2 Item filius Dei assumpsit humanam naturam & nõ assumpsit humanum suppositum, ergo nõ sunt idem suppositum & natura.

3 Item suppositum & natura se habent sicut habens & habitum, homo enim significat vt habens humanitatem, & humanitas vt quod habetur, sed in solo Deo sunt idem quod habet & quod habetur, non autem in creaturis, ergo in solo Deo idem sunt suppositum & natura, nõ autem in creaturis.

4 IN CONTRARIVM arguitur, quia idẽ importatur per nomen hominis & eius diffinitionem, sed per diffinitionem hominis nõ importatur nisi quidditas & natura (quia diffinitio indicat quid est res) quid autẽ querit de quidditate, ergo sola quidditas vel natura importatur per nomen hominis quod est nomen suppositi.

5 RESPONSIONO. notandum qd suppositum & natura possunt accipi dupliciter. Vno modo vt suppositum cõcretum dicatur, vt homo vel hic homo, & natura dicatur abstractũ vt humanitas vel hæc humanitas, & hoc modo querere quomodo se habeat suppositum ad naturam est querere quomodo se habeat quidditas ad id cuius est siue ad habens quidditatem. Alio modo possunt accipi sic vt suppositum dicatur singulare (vt hic homo vel hæc humanitas) & natura dicatur quid cõmune vel vniuersale, vt homo vel humanitas, & sic querere quid addit suppositum super naturam est querere de principio indiuiduationis.

6 QVANTVM ad primum articulum solum tractabitur nunc quæstio, quia quantum ad secundum tractabitur in 2. lib. de materia. Quantum ergo ad primum sciendum est qd de comparatione suppositi ad naturam accipiendo suppositum pro concreto vt hominẽ, & naturam pro abstracto vt humanitatẽ verum sit: idem an nõ, sunt plures modi dicendi. Vnus est qd suppositum differt realiter a natura, quia intendit in se realiter aliquid qd differt realiter a natura, s. esse, & alia accidentia quæ sunt extra rationem naturæ, & hoc declarant dupliciter. Vno modo per dictũ Aristotelis in 7. metaph. qui dicit qd in dictis per se sunt idem realiter quidditas & habens quidditatem nõ autẽ in dictis secundum accidens. Ex quo volunt accipere qd in omni natura cui potest aliquid accidere extra rationem eius existens, differt realiter suppositum & natura, quia in ratione suppositi nõ solum includitur natura, aut illa quæ ad rationem naturæ & speciei pertinet, sed etiam illa quæ accidit naturæ in supposito, & quia in omni re creata est aliquid accidens quod nõ pertinet ad rationem speciei & naturæ, pertinet ad suppositum, ideo in omni re creata differunt realiter suppositum & natura. Secundo declaratur idem, quia si suppositum esset idem realiter cum natura in creaturis tunc abstractum prædicaretur de concreto diceret homo est humanitas, hoc autem non dicimus, ergo &c.